

Η ολιγοήμερη διαμονή μου στην Ρόδο ήταν πολύ ευχάριστη, αν και δεν είχα τον διαθέσιμο χρόνο ν' απολαύσω τις πολλές ομορφιές της, εκτός από την παλιά πόλη, τα τείχη των Σταυροφόρων και τα πολλά ιστορικά κτήρια της. Το ξενοδοχείο "Πλάζα", συμμακής ιδιοκτησίας, μού πρόσφερε πολύ καλή φιλοξενία αν και κατόπιν εορτής έμαθα ότι προσφέρει εκπνώσεις αν δηλώσεις... Συμμακός. Εκεί έφαγα μια νοστιμότατη μαγειρίτσα με τόννο, αφού είχα την εγγύηση του σερβιτόρου ότι δεν θα είχε την γεύση ψαρόσουπας που σ' εμένα δεν πάει κάτω με τίποτε.

Ευχάριστο γεγονός, πάντως, ήταν η συνάντησή μου με τον Αργύρη Μαμαρέλη και η πολύ ενδιαφέρουσα συζήτηση με έναν νέο άνθρωπο που γνωρίζω 15 χρόνια, με σπουδές στο Πανεπιστήμιο Μάντσεστερ και το London School of Economics. Ο Αργύρης είναι ένας από τους συγγραφείς του βιβλίου "Οι Τελευταίοι Οθωμανοί: Η Μουσουλμανική Μειονότητα στην Ελλάδα 1940-1949" σε συνεργασία με τους Kevin Featherstone, Δημήτρη Παπαδημητρίου και Γιώργο Νιάρχο, το οποίο θα κυκλοφορήσει σε μερικές εβδομάδες στα Αγγλικά, *The Last Ottomans: The Muslim Minority of Greece 1940-1949* (New Perspectives on South-East Europe) και με το οποίο θ' ασχοληθούμε εκτενέστερα τότε.

Να αναφέρω εδώ ότι ο Kevin Featherstone είναι καθηγητής Ελληνικών Σπουδών στην έδρα «Ελευθέριος Βενιζέλος» του London School of Economics και μέλος της «επιτροπής σοφών» που συγκρότησε ο πρωθυπουργός, Γιώργος Παπανδρέου, προκειμένου να εκπονήσει προτάσεις για τον εκσυγχρονισμό της κυβέρνησης και τη δομή και λειτουργία του πρωθυπουργικού γραφείου. Συνέντευξη του Kevin Featherstone στην Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία αναδημοσιεύουμε σήμερα σε άλλη σελίδα.

Ομως, η Ρόδος ήταν μόνο το εφαλτήριο για το ταξίδι μου στη Σύμη ένα Σάββατο πρωί με θαυμάσιο καιρό πάνω σ' ένα σκάφος γεμάτο προσκυνητές για τον Πανορμίτη, τον φημισμένο Ταξιάρχη προστάτη Αγιο τή Σύμης, αλλά και ξένους τουρίστες, που δύο από αυτούς, τουλάχιστον, δεν γνώριζαν καν πού πήγαιναν(!), όπως θα δούμε παρακάτω.

Επιμέλεια ΓΙΩΡΓΟΥ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΗ

Κόσμος και... μνη

Ενώ οι Έλληνες κάθησαν μέσα στο σαλόνι του σκάφους κατά τη διάρκεια του ταξιδιού 50 λεπτών τής ώρας, εγώ προτίμησα την πρύμνη μαζί με τις δεκάδες τουρίστες που γέμισαν τα καθίσματα για ν' απολαύσουν τη θέα και τη γλυκιά λιακάδα.

ντρο που απασχολούσε 2650 άτομα και είχε ναυπηγική βιομηχανία ικανή να κατασκευάζει γύρω στα 500 ιστιοφόρα το χρόνο.

Το μικρό αυτό νησί έχει πλούσια ιστορία που μνημονεύεται συχνά από αρχαίους και νεότερους συγγραφείς, όπως τον Ομηρο, τον Ηρόδο-

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΜΙΑΣ ΕΠΙΣΚΕΨΗΣ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ Σύμη: Ωρα περιουλογής

Τί θέα, δηλαδή, τα βουνά τής Τουρκίας που φθάνουν απειλητικά κοντά στα νησιά μας και σε κάποια στιγμή το σκάφος πλησίασε επικίνδυνα μερικά μέτρα μόνο από την ακτή.

Πριν εκατό περίπου χρόνια, ο κροεοπώλης παππούς μου Σωτήρης Παπανικολάου, -πατέρας τής μάνας μου- και τ' αδέρφια του διέσχισαν τακτικά αυτά τα νερά με το καϊκι τους για ν' αγοράσουν από τούρκους κτηνεμπόρους ζωντανά βόδια για να τα σφάξουν στη Σύμη. Σ' ένα από αυτά τα ταξίδια η μοίρα τους κτύπησε άγρια και άλλαξε πολλές ζωές...

Η Σύμη την εποχή εκείνη είχε πληθυσμό περισσότερα από 22.000 άτομα, πλούσιους εμπόρους και φτωχούς σφουγγαράδες που κάθε χρόνο ταξίδευαν στις ακτές τής βόρειας Αφρικής και βουτούσαν για να ξεριζώσουν τα σφουγγάρια από το βυθό τής θάλασσας με κίνδυνο τής ζωής τους και τής σωματικής τους ακεραιότητας. Πολλοί από τους σφουγγαράδες επέστρεφαν στο νησί τους σακάτηδες ή και νεκροί.

Τον καιρό εκείνο δεν υπήρχαν εργατικές αποζημιώσεις, ούτε προστασία για τους σφουγγαράδες και γι' αυτό οι Συμιακοί έχουν μεταναστεύσει στα πέρατα τής γης και σήμερα ζουν μόνο περίπου 3000 άτομα στο νησί. Στην περίοδο 1910-12 η Σύμη ήταν παγκόσμιο σπογγαλιευτικό κέ-

το, τον Θουκυδίδη, τον Πλήνιο, τον Αιλιανό και άλλους με ονόματα όπως Σίμεια, Μεταποντίς, Αίγλη, και αργότερα Καρική. Πρώτοι κάτοικοι θεωρούνται οι Κάρες, Λέλεγχοι και Φοίνικες. Η Σύμη ανέδειξε ηχηρά ονόματα όπως ο κολυμβητής Γλαύκος και ο πολέμαρχος βασιλιάς Νιρέας, που οδήγησε τρία εξοπλισμένα πλοία στον Τρωικό πόλεμο, έναντι εννέα πλοίων τής μεγαλοδύναμης Ρόδου.

Καθώς το καράβι έφτανε στο "Γιαλό" τής Σύμης, οι τουρίστες δούλευαν πυρετωδώς τις ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές τους για να απαθανατίσουν το μαγευτικό θέαμα που μοιάζει σαν καρτ ποστάλ με τα σπίτια νεοκλασικής αρχιτεκτονικής να κρέμονται αμφιθεατρικά στα βράχια. Σπίτια βαμμένα με έντονα χρώματα, παντζούρια βαμμένα με έντονα χρώματα που έλαμπαν κάτω από έναν λαμπρό ήλιο, αφήναν άναυδους τούς τουρίστες.

Ομως, για μένα ήταν ώρα περιουλογής. Δεν ταξιδεύω για τουρισμό στη Σύμη, αλλά για να επισκεφθώ τον υγρό τάφο του παππού μου και τη γη των προγόνων μου. Καθώς το σκάφος έστριβε για να μπει στο φυσικό λιμάνι που έχει χαρακτηριστεί αρχαιολογικός χώρος και αναφέρεται από τον Πλήνιο σαν ένα από τα πιο ασφαλή λιμάνια τής αρχαιότητας, θα ήθελα πολύ να γνώριζα το

σημείο ακριβώς που τα άγρια νερά έθαψαν τον παππού μου, τον ήρωά μου, για να ριξω δυο λουλούδια.

Πριν εκατό χρόνια περίπου, ο παππούς μου και δύο αδέρφια του έκαναν με το καϊκι τους το συνηθισμένο ταξίδι απέναντι στην Τουρκία για ν' αγοράσουν κτήνη και στο γυρισμό είχαν μαζί τους το παιδί του τούρκου κτηνεμπόρου για μερικές ημέρες διακοπών στη Σύμη. Ομως όταν υπάρχει φουρτούνα, τα νερά στην είσοδο του λιμανιού γίνονται πολύ επικίνδυνα και την ημέρα εκείνη έσπασαν τα σκοινιά με τα οποία ήταν δεμένα τα βόδια, που μετακινήθηκαν και ανατράπηκε το καϊκι. Μαζί με τα κτήνη βρέθηκαν στη θάλασσα και τ' αδέρφια με το τουρκάκι που προσπάθησαν να σώσουν.

Ο παππούς και τ' αδέρφια του θα μπορούσαν να παλαίψουν με τα κύματα και να κολυμπήσουν τα λίγα μέτρα για να σωθούν, αλλά προτίμησαν να θυσιαστούν παρά ν' αφήσουν αβοήθητο ένα παιδί, που ούτε δικό τους ήταν, ούτε ελληνάκι ήταν, ούτε χριστιανό ήταν, επειδή ο ρατσισμός τούς ήταν άγνωστος ή ασυμβίβαστος με το υψηλό ήθος τους. Αν αυτό δεν ήταν ηρωισμός, δεν ξέρω τί άλλο μπορεί να ήταν...

Σαν συνέπεια τής τραγωδίας έμεινε χήρα νεότατη η γιαγιά μου Δικαία με τρεις κορούλες και πιο μικρή την μητέρα μου τριών χρονών, που επτά χρόνια αργότερα σε ηλικία δέκα χρονών "μετανάστευσε" στην Αίγυπτο για να γλιτώσει από τη φτώχεια και ν' αρχίσει τη δική της Οδύσσεια. Μια άλλη αδερφή της, η Αννίκα, μετανάστευσε στην Αυστραλία και η μεγάλη, η Σεβαστή, μετανάστευσε στην Αυστραλία μετά τον πόλεμο αφού έζησε τα δεινά τής κατοχής και αφού είχε πεθάνει η γιαγιά μας χωρίς να ξαναδεί τα ξενιτεμένα παιδιά της.

Συλλογισμένος και συγκινημένος όπως ήμουν από τη θυσία του παππού μου και τα όσα θλιβερά ακολούθησαν για την οικογένειά του, το τελευταίο πράγμα που μ' ενδιέφερε ήταν η φυσική ομορφιά τής Σύμης, όταν το σκάφος ξεκίνησε για την μικρή διαδρομή μέχρι το μοναστήρι του Ταξιάρχη Μιχαήλ του Πανορμίτη, όπως είναι η επίσημη ονομασία του, αλλά οι Συμιακοί τού έχουν δώσει και άλλες ονομασίες όχι κολακευτικές αλλά με πολλή αγάπη.

ΑΥΡΙΟ: Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ

* Φόρος Προστιθεμένης Αξίας

Μια από τις πληγές που υποφέρει ο Έλληνας πολίτης είναι το ΦΠΑ, ένας πονηρός τρόπος αφενός για να πληρώνουν το ίδιο ποσοστό φόρου πλούσιοι και φτωχοί, ενώ προσφέρει τη δυνατότητα να πληρώνουν μικρότερο ποσοστό φόρου εισοδήματος οι κροίσιοι. Στην Ελλάδα χρησιμοποιείται ο Φόρος Προστιθεμένης Αξίας και για να εξοφληθούν από τους αθώους καταναλωτές τα κλεμμένα από τα λαμόγια.

Γι' αυτό, η κυβέρνηση Παπανδρέου αύξησε τον ΦΠΑ για τα αναγκαία στο 11% και για τα είδη πολυτελείας στο 23%!

Είναι το κούρεμα είδος πολυτελείας; Ναι, σύμφωνα με την κυβέρνηση, αλλά διαφωνεί κάθετα ο νεαρός κούρεας στο Βύρωνα που με κούρεψε.

"Πολυτέλεια και το κούρεμα, κύριέ μου; Οχι βέβαια, αλλά εγώ πρέπει να πληρώσω 2,30 ευρώ από κάθε κούρεμα στην κυβέρνηση, δηλαδή το 25% των εισπράξεών μου, εκτός από το φόρο εισοδήματος."

"Σήμερα κρυφομίλησε η λευτεριά με μένα πάψετε δώδεκα νησιά να 'στε συλλογισμένα."

Φώτης Βαρελής - 8 Μαΐου 1945
(Σε μνημείο στη Σύμη για την Απελευθέρωση των Δωδεκανήσων).

Δικαιολογημένο το παράπονο τού μικροεπιχειρηματία που επένδυσε τις οικονομίες του για να φτιάξει ένα μοντέρνο κουρείο και εξακρίβωσε ότι έχει νταβατζή την κυβέρνηση που μοιράζεται τις εισπράξεις του.

Αλλά για να κατανοήσετε τους σοφούς που κυβερνούν την πατρίδα μας, ας επανέλθουμε στην απαγόρευση τού καπνίσματος. Οπως μου είπε ένας

περιπεριούχος, η κυβέρνηση αύξησε το φόρο στα τσιγάρα για να αυξήσει το εισόδημα που χρειάζεται για να εξοφλήσει τα δημόσια χρέη. Και πολύ καλά έκανε, καλύτερα ν' αυξήσει το φόρο στα τσιγάρα παρά στο ψωμί.

Ομως, μερικούς μήνες αργότερα απαγόρευσαν το τσιγάρο και χάθηκαν τα προσδοκώμενα κέρδη, ενώ προκάλεσαν άγχος σε χιλιάδες μικροεπιχειρηματίες.

Θα πουν βέβαια ότι το απαιτεί η Ε.Ε. και εντάξει, το πιστέψαμε. Λες και αυτοί που θα επιβάλουν την απαγόρευση θα είναι... βέλγοι επιθεωρητές, ή θα είναι πρώτη φορά που οι πολιτικοί δεν επιβάλουν δια ροπαλού τους νόμους...

* Καλόο!

- Γιατί δραπετεύσατε από την φυλακή; ρωτάει ο δικαστής τον δραπέτη;

- Ήθελα να παντρευτώ κύριε πρόεδρε.

- Χμ, παράξενη ιδέα έχετε για την ελευθερία.